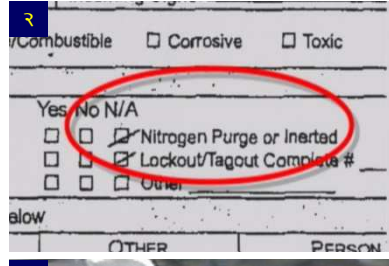

सुरक्षित कार्य पध्दती

एप्रिल २०१५

एका तेलखाणीतील मेंटेनन्सचे कर्मचारी एका रिअॅक्टरच्या वरती एका वाहिनीची पुनर्भारणी करीत होते. रिअॅक्टरच्या आतील उत्प्रेरकाचा ऑक्सिजनशी संपर्क येवू नये यासाठी रिअॅक्टर नायट्रोजन वायूने निष्कासित केला जात होता आणि रिअॅक्टर वरून उघडा होता (१). तेथील एक निशाणी, तो रिअॅक्टर म्हणजे एक बंदिस्त जागा असल्याचे व त्याच्या आत उतरण्यास परवाना आवश्यक असल्याचे दर्शवित होती परन्तु कोणतीही निशाणी नायट्रोजनचे अस्तित्व सूचना देत नव्हती. कामाच्या परवान्यातील "नायट्रोजन वायूने निष्कासित किंवा शिथिल केला" या प्रश्नापुढील चौकटीत "लागू नाही" असे नमूद केले होते (२).

जेव्हा मेंटेनन्सच्या लोकांनी काम सुरु केले तेव्ही त्यांनी एक रिअॅक्टरच्या आत एक डकट टेपचा रीळ (३) पाहीला जो काढणे आवश्यक होते. त्यांनी एका लांब तारेचा आकडा वापरून तो काढण्याचा निष्फळ प्रयत्न केला. नंतर काय झाले ते स्पष्ट झाले नाही. एक कामगार चटकन बाहेर येवू अशा विचाराने तो टेप काढण्यासाठी रिअॅक्टरच्या आत उतरला असावा. दुसरी शक्यता अशी आहे की कामगाराने रिअॅक्टरच्या तोंडाच्या काठावर बसून टेपच्या जवळ जाण्याचे प्रयत्न केला असावा आणि एकतर तोल जावून आत पडला असावा किंवा रिअॅक्टरच्या तोंडाजवळील प्राणवायूचे प्रमाण कमी झाल्याने बेशुध्द होवून रिअॅक्टरमध्ये पडला असावा.

कामगार आत बेशुध्द पडलेला पाहून त्याला सोडविण्यासाठी सहकामगारही रिअॅक्टरमध्ये उतरला. तोदेखील शुध्द हरपून आत पडला. एक पूर्णसिध्द बचाव गट आला आणि त्यांनी बेशुध्द कामगारांस बाहेर काढले पण तोपर्यंत खूप उशीर झाला होता. इस्पितळात दाखल केल्यावर दोघांनाही मृत घोषित करण्यात आले होते.

या दुर्घटनेचा यूएस सीएसबीचा अहवाल व चित्रफीत: <http://www.csb.gov/valero-refinery-asphyxiation-incident/>

आपण काय करू शकता ?

- ❖ "सुरक्षित कार्यपध्दती" चा संदर्भ अनियमित कामांना परवाना देण्यासाठीच्या प्रक्रीया आणि त्या कामांशी निगडी धोके नियंत्रित ठेवणे व जोखीम व्यवस्थापन करणे या सर्वांशी आहे
- ❖ सुरक्षित कार्यपध्दतीनुसार बहुतेक वेळा परवान्याद्वारे कामांना संमती दिली जाते ज्यात अनेक वेळा कामाशी निगडीत संभाव्य धोक्यांची तपासणी यादी (चेकलीस्ट) असते.
- ❖ एखाद्या "अनियमित कामाचा" ते काम किती वेळा केले जाते याच्याशी संबंध नसतो. उलटपक्षी कच्च्या मालाचे उत्पादनात रूपांतर करण्याच्या नियमित प्रक्रीयांचा भाग नसलेल्या कामांशी असतो. आणि सअे काम संयंत्राच्या दैनंदिन कामकाजाच्या प्रमाणित कार्यपध्दतींमध्ये अंतर्भूत नसतात.
- ❖ सुरक्षित कार्यपध्दतींची काही उदाहरणे: वाहिनी उघडणे, टाकीत उतरणे, अन्य बंदिस्त ठिकाणी उतरणे ऊर्जेची ठिकाणे नियमित करणे, लॉक आऊट/टॅग आऊट, प्रक्रीयां विभागात खोदकाम करणे इत्यादी.

आपण काय करू शकता ?

- ❖ तुमच्या कारखान्यातील व कार्यक्षेत्रातील संमती आणि परवाना पध्दतींसह तुमच्या सुरक्षित कार्यपध्दती समजावून घ्या. कोणत्या कामांना कार्य परवाना घेणे आवश्यक आहे व तो घेण्याची पध्दत कशी आहे ते जाणून घ्या.
- ❖ तुमच्या कारखान्यातील परवाना पध्दतींमध्ये अंतर्भूत असलेल्या कामाचा परवाना देत असाल तर तुम्ही योग्य प्रशिक्षित आहात, परवाना पध्दती जाणता आणि कामाशी निगडीत धोके जाणत आहात याची खात्री करा.
- ❖ परवाना देत असताना कामाशी संबंधित कामगारांना सर्व धोक्यांची माहिती असल्याची खात्री करा.
- ❖ कामाची पूर्वतयारी झाल्याची खात्री करण्यासाठी अन्य कोणावरही विसंबून राहू नका. परवान्यावर तुम्ही सही करणार असाल तर प्रत्येक गोष्ट स्वतः तपासा!
- ❖ जर तुम्ही अनियमित काम करीत असाल तर आवश्यक तो परवाना घेतल्याची खात्री करा, धोके नियंत्रित करण्यास आवश्यक पध्दती अनुसरा आणि योग्य वैयक्तिक सुरक्षा साधने वापरा. काम चालू असताना त्यांत काही बदल होत असल्यास परवाना देणाऱ्या अधिकाऱ्याशी बदललेल्या कामाची परवानगी देण्यास व अन्य अधिक सुरक्षा प्रतिबंधात्मक उपाय उरविण्यासाठी संपर्क साधा.

तुमच्या कारखान्यातील कार्य परवाना पध्दती समजावून घ्या!

AIChE © 2008. सर्व हक्क राखीव. अव्यावसायिक, शैक्षणिक हेतूसाठी वापरण्यास प्रोत्साहन आहे. तथापि CCPS शिवाय अन्य कोणासही पुनर्विक्रीसाठी वापर करण्यास सक्त मनाई आहे. संपर्क : ccps.beacon@aiche.org किंवा ६४६-४९५-१३७१

हे बीकॉन सहसा अरेबिक, अफ्रीकन, चिनी, झेक, डॅनिश, डच, इंग्रजी, फ्रेंच, जर्मन, ग्रीक, गुजराती, हिब्रू, हिंदी, इटालियन, जपानी, कोरियन, मलय, मराठी, नॉर्वेजियन, पर्शियन, पोलिश, पोर्तुगीज, रोमानियन, रशियन, स्पॅनिश, स्वीडीश, तेलगू, थाई, तुर्की, आणि व्हीएतनामी इत्यादी भाषांमध्ये उपलब्ध आहे.